

Anna Iwicka-Okońska

WebQuest w pracy
biblioteki szkolnej

Biblioteka pedagogiczna wspiera uczniów i nauczycieli gimnazjów w realizacji projektów edukacyjnych – Materiały dla uczestników seminarium
(Sulejówek 6-7.10.2011 r.)

Anna Iwicka-Okońska

WebQuest w pracy biblioteki szkolnej

Zadania bibliotek szkolnych

O metodyce pracy biblioteki szkolnej stworzono już bardzo wiele – zarówno rozpraw teoretycznych, jak i opisów dobrej praktyki, istnieją wszak bazy scenariuszy zajęć z edukacji czytelniczej i medialnej, konkursów i innych imprez czytelniczych, pomocy do opracowania bibliotecznego zbiorów. A jednak nauczyciele bibliotekarze poszukują wciąż nowych sposobów, które by ich wysiłki pozyskania czytelników uczyniły jeszcze atrakcyjniejszymi przez to skuteczniejszymi.

Nowa podstawa programowa daje nauczycielom bibliotekarzom pewne możliwości udziału w działalności edukacyjnej szkoły, chociaż nadal nie tylko zastanawia, ale i budzi grozę brak konkretnych zadań przypisanych bibliotece w szkole i nauczycielom bibliotekarzom. I ten brak konkretnych zadań powinniśmy potraktować jako otwarte pole dla naszej inwencji i aktywności, bo jak dawno już zauważyła Danuta Brzezińska *Naszym dziełem jest wizerunek biblioteki w oczach uczniów, nauczycieli, rodziców i ... władz oświatowych!*¹

Nasza, nauczycieli bibliotekarzy, aktywność dotyczy przede wszystkim rozbudzania zainteresowań czytelniczych, ponieważ sama umiejętność czytania zdobywana na etapie edukacji wczesnoszkolnej nie jest dostatecznie rozwijana na dalszych etapach kształcenia.

Współczesne dzieci są ofiarami cywilizacji obrazkowej. Wyrastają w cieniu telewizji, filmów na video, gier komputerowych. Badania nad pracą mózgu wykazują różnice w rozwoju półkul mózgowych odpowiedzialnych za czytanie i rozumienie oglądanych obrazów. Postrzegane obrazy powinny mieć odniesienie do wiedzy już nabytej i zakodowanej w mózgu (rozszerzamy te zasoby również przez czytanie). Kiedy nie ma takiego odniesienia,

¹ D. Brzezińska, *Nowa podstawa programowa w bibliotece szkolnej*, w: „Meritum. Mazowiecki Kwartalnik Edukacyjny”, 2009 nr4 (15), s.58.

*dziecko nie przyswoi sobie widzianych treści. Traci czas, a skutki takiego zagubienia często są nieodwracalne.*²

Nie przewidziano jednak zorganizowanego udziału nauczyciela bibliotekarza w kształtowaniu potrzeb czytelniczych i zapobieganiu wtórnemu analfabetyzmowi – aktywność, pojedynczy czytelnicy, akcje społeczne nie zwolnią polskiej edukacji od obowiązku stworzenia warunków do rozwijania tradycyjnego czytelnictwa.

Jest jeszcze jeden ważny obszar, gdzie nauczyciel bibliotekarz może okazać się niezastąpiony – to kształtowanie umiejętności informacyjnych, konieczne na wszystkich etapach kształcenia, aż chciałoby się użyć banalnego „od przedszkola do...”. Zainteresowanie koncepcją *information literacy* jest w środowisku bibliotekarskim (zaczęto się od bibliotek wyższych uczelni) całkiem duże. Odwołam się znów do D. Brzezińskiej: *Marzeniem byłoby wprowadzenie standardów w zakresie kompetencji informacyjnych – od szkoły podstawowej po wyższą uczelnię! Powinny one obejmować zagadnienia związane z rozpoznawaniem potrzeb informacyjnych, efektywnymi sposobami dotarcia do potrzebnej informacji, krytyczną oceną informacji i jej źródła, włączeniem informacji do zasobu swojej wiedzy, wykorzystaniem informacji w określonym celu, etycznymi, prawnymi i ekonomicznymi zasadami wykorzystywania informacji.*³

Pisał J. Morbitzer: [...] *coraz wyraźniej rysuje się konieczność wspierania młodych ludzi nie tylko w nabywaniu sprawności instrumentalnych – gdyż z tym sobie radzą – ale przede wszystkim w przygotowaniu do refleksyjnego życia. Technologia informacyjna w rozumieniu misji edukacyjnej, a nie osiągnięć technologicznych stanowi ważną część edukacji medialnej.*⁴

Tymczasem w podstawie programowej (po zlikwidowaniu ścieżek edukacyjnych) nie znajdujemy takiej możliwości zbudowania solidnej bazy samokształceniowej w ramach jednego cyklu zajęć. Rozbicie tych działań na poszczególne przedmioty realizowane przez różnych nauczycieli osłabia ich skuteczność. Zgadzam się ze zdaniem (brzmiącym już jak klasyka) A. Radwańskiego, że *rola bibliotekarzy we wdrażaniu nowych użytkowników do poruszania się w cyberprzestrzeni jest trudna do zastąpienia przez najbardziej nawet wymyślne systemy zautomatyzowane.*⁵

² Tamże, s. 56.

³ Tamże, s.57.

⁴ J. Morbitzer, *Edukacja informacyjna i medialna – razem czy osobno, czyli o ewentualnej integracji tych edukacji*, w: „edukacja Medialna”, 2003 nr 4, s. 22-24.

⁵ A. Radwański, *Komputery, biblioteki, systemy*, Warszawa 1996, s. 104.

I w końcu jeszcze jedna luka do wypełnienia przez kompetentnego nauczyciela bibliotekarza – we współczesnym systemie szkolnictwa widoczny jest brak zainteresowania psychologią uczenia się.

Jak tę misję wypełnić?

Nie ma złotego środka, ale wydaje się, że pewną pomocą może okazać się technologia informacyjna – nie zamiast nauczyciela bibliotekarza, ale przy jego pomocy.

Na początku przytoczę truizm, ale bardzo sensownie spointowany: *celem współczesnej edukacji jest przygotowanie młodego pokolenia do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na informacji. Ucznia zobowiązuje się do nabycia takich kompetencji w zakresie technologii informacyjnej (TI), by potrafił w sposób selektywny dokonywać wyboru interesujących go treści. Dlatego nauczyciele powinni wskazywać młodzieży sposoby wykorzystywania TI w edukacji poprzez stawianie odpowiednich zadań.*⁶

Propozycję takiego schematu działań pobudzających aktywność uczniowską w tym aspekcie przedstawili w latach 90. poprzedniego wieku naukowcy z San Diego University – Bernie Doge i Tom March, zajmujący się projektowaniem, wdrażaniem i oceną metod kształcenia wspomaganego komputerowo. Dzielą oni owe aktywności na te, które służą uczniowi do gromadzenia źródeł i informacji oraz na te, które służą kształtowaniu jego wiedzy.⁷

Pierwsza z nich to utworzenie przez nauczyciela bazy linków, które zawierają listę odnośników do odpowiednich stron WWW związanych z danym zagadnieniem. Umożliwia ona celowe i pod opieką nauczyciela, a przez to efektywne, korzystanie ucznia z zasobów Internetu w procesie poznawania nowych treści.

Proces uszczegóławiania wiedzy ucznia, gdy ma on zdobyć konkretne wiadomości związane z danym zagadnieniem może odbywać się np. poprzez stosowanie metody „poszukiwacze skarbów”. Nauczyciel tworzy wówczas zestaw pytań dotyczących tematu, a zadanie ucznia polega na udzieleniu na nie odpowiedzi na podstawie informacji

⁶ A. Dziak, *Aktywność ucznia a narzędzia technologii informacyjnej*, w: „Zeszyty Szkolne. Edukacja Humanistyczna” 2007 nr 2 (24), s. 124.

⁷ Za: <http://www.puw.pl/webquest/>.

zamieszczonych na stronach WWW (z bazy linków). Te działania mają ostatecznie doprowadzić ucznia do udzielenia odpowiedzi na pytania nadrzędne.

Najbardziej skomplikowaną, a zarazem najbardziej interesującą metodą wykorzystującą internet jako narzędzie wspomagające tradycyjny proces kształcenia, jest WebQuest. Pojęcie to wprowadził w 1995 r. przywoływany już Bernie Dodge dla określenia działania ucznia, które jest nastawione na dociekanie i badanie. W tym rozumieniu WebQuest jest metodą nauczania, która wykorzystuje w większości informacje pochodzące z zasobów internetowych z możliwością uzupełnienia ich materiałami podręcznymi, takimi jak: zbiory biblioteki szkolnej lub innych bibliotek, muzeów, zasoby ludzkie, różne teksty kultury, np. produkcja filmowa czy teatralna.

WebQuest zawiera elementy pracy w zespołach i ma charakter projektu edukacyjnego realizowanego przez całą klasę.⁸ Gdyby szukać teorii pedagogicznej, z którą WebQuest jest związany, to byłaby to teoria konstruktywizmu, zakładającego aktywność osoby uczącej się. Dla nauczycieli bibliotekarzy (i nie tylko) atutem tej metody z pewnością jest to, że w trakcie jej stosowania uczeń ma szansę nabyć umiejętność ukierunkowanego poszukiwania informacji, a także – podkreślę – ich przetwarzania.⁹ Zapewne uczniowie doskonałą również umiejętność rozwiązywania problemów, twórczo myślą oraz współpracują z innymi uczniami. Podobnie, jak w klasycznym projekcie edukacyjnym, można wyróżnić dwa rodzaje WebQuest:

- krótkoterminowe, realizowane podczas 2-3 jednostek lekcyjnych, podczas których uczniowie zdobywają wiedzę i starają się zrozumieć jej sens czy też połączyć z już posiadaną;
- długoterminowe, trwające dłużej niż trzy tygodnie, podczas których następuje analiza wiedzy zdobytej za pomocą Internetu oraz jej prezentacja, np. w postaci utworzonych stron WWW.

Tak więc, starając się wykorzystać nowe naturalne otoczenia informacyjne ucznia, nauczyciel pracujący tą metodą wprowadza TI do procesu kształcenia. Zadanie, oparte na tej metodzie, składa się z następujących etapów:

⁸ M. Szafraniec, *InterEOL – Edukacja Interkulturowa OnLine. Podręcznik*, Gliwice 2006, s. 116-117.

⁹ W zadaniu tym chodzi przede wszystkim o przetwarzanie informacji, nie o jej zdobywanie, dlatego też zadanie to musi być tak skonstruowane, aby wymagało więcej niż prostego odpowiadania na pytania czy reagowania na informacje przekazywane przez nauczyciela; nie najważniejsze jest posiadanie źródła informacji lecz umiejętność zrobienia z niego użytku.

– Wprowadzenie – czyli zapoznanie uczniów z tematyką zadania (powinno być ciekawe, by zachęcać do pracy);

– Zadanie – czyli opis rezultatu, jaki mają osiągnąć uczniowie;

– Procedura/proces – czyli opis kolejnych kroków, które uczeń ma wykonać, aby zrealizować zadanie, uzupełniony o wykaz źródeł informacji, głównie internetowych, a więc bazy dla wykonania zadania (np. adresy stron internetowych, adresy pocztowe ekspertów, mogących służyć pomocą, adresy baz danych oraz książki i inne publikacje w postaci niekoniecznie elektronicznej dostępne uczniowi);

– Kryteria oceny, które jasno opisują, za co i jak uczeń będzie oceniany (poziomy: początkujący, rozwinięty, zaawansowany);

– Konkluzja – czyli podsumowanie pracy uczniów i zachęcenie ich do dalszej pracy.

Podczas dalszej pracy nauczyciel jest osobą organizującą pracę, konsultantem czuwającym nad całością, wspomaga uczniów i ocenia ich. Uczniowie zaś sami muszą analizować informacje, decydować o ich wyborze, w końcu przetwarzać je tak, by efektem był samodzielny tekst (może on oczywiście przyjąć różną postać, np. nowa strona WWW, prezentacja multimedialna, przemówienie, przedstawienie, jednodniówka lub pisemny raport). Podczas tych działań uczniowie doskonalą swoje umiejętności, uczą się pracować w grupie, komunikować się ze sobą.

Pomysły na tematy mogą pochodzić z programów nauczania różnych przedmiotów, z najbliższego otoczenia ucznia, dotyczyć ważnych wydarzeń bieżących, rocznic. Tak więc istotą WebQuestów jest stawianie uczniom problemów oraz organizowanie nauczania wokół podstawowych pojęć z różnych dziedzin wiedzy.¹⁰

Od strony technicznej WebQuest jest odpowiednikiem instrukcji dla ucznia, którą opracowuje nauczyciel przed przystąpieniem do pracy metodą projektu. W tym przypadku instrukcja ma postać dokumentu HTML, może być opublikowana w sieci Internet lub lokalnej. Niektórzy porównują WebQuest do oryginalnie opracowanego scenariusza lekcji.

WebQuesty stworzone przez nauczycieli różnych przedmiotów przeznaczone dla uczniów na różnych etapach edukacyjnych są opublikowane m.in. na stronie: <http://doradca.oeiiz.waw.pl/wqlista.htm> oraz na stronie: [http://wq.oeiizk.waw.pl/\(WebQuesty](http://wq.oeiizk.waw.pl/(WebQuesty) powstałe podczas konkursu „WebQuest w Webuzzie”).

¹⁰ . Janczak, E. Kędracka, M. Rostkowska, *Narzędzia TIK wspomagające projekt gimnazjalny. Poradnik dla dyrektorów i nauczycieli gimnazjów*, OEIIZK, Warszawa [2010], s. 10-11.

Przetłumaczony polski szablon do utworzenia własnego WebQuestu do podpatrzenia i/lub pobrania znajduje się na stronach: http://mrostkow.oeiizk.waw.pl/efs/polski_szablon.htm lub <http://mrostkow.oeiizk.waw.pl/efs/index.htm> i do pobrania: <http://mrostkow.oeiizk.waw.pl/efs/polskischematramek.zip> – służy nauczycielowi do skorzystania z gotowego wzorca, by mógł się zająć tylko treścią merytoryczną WebQuestu, szczególnie zaś tworzeniem bazy linków na dany temat. Przypominam, że nie wystarczy je wyszukać, ale również dobrze poznać, by ocenić we właściwy sposób zakres przetworzenia materiałów informacyjnych przez uczniów.

W latach 2004-2006 w Ośrodku Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów w Warszawie realizowany był projekt IDWBL, podczas trwania którego opracowano strukturę WebQuestu, która różni się dodatkowymi elementami od propozycji B. Dodge`a. Struktura w bazie WAD ma następującą budowę:

1. Wstęp – krótkie wprowadzenie, w którym nauczyciel najczęściej pisze, czemu temat uważa za ciekawy i wart zainteresowania.
2. Zadanie – krótki, czytelny opis zadania do wykonania.
3. Cele – określenie, co chcemy osiągnąć przez realizację zadania, jakie umiejętności uczeń ma zdobyć, jakie wiadomości przyswoić.
4. Przebieg – wyszczególnione w punktach kolejno następujące po sobie czynności, jakie muszą wykonać, aby rozwiązać zadanie, np. jeśli wykonanie zadania wymaga podziału na grupy, to powinna znaleźć się też informacja, jak mają dokonać tego podziału i jakie zadania do wykonania ma każda z grup.
5. Czas realizacji – ten dodatkowy element wskazuje na to, z jakim rodzajem WebQuestu mamy do czynienia – długo – czy krótkoterminowym.
6. Źródła – odnośniki do stron znajdujących się w Internecie, na których uczniowie znajdą informacje potrzebne im do rozwiązania zadania.
7. Pomoc – nauczyciel wskazuje co należy zrobić, jeżeli uczniowie nie mogą sobie poradzić z wykonaniem zadania, kogo prosić o pomoc, gdzie szukać dodatkowych przydatnych informacji.
8. Wyniki – określenie, jakie będą namacalne efekty pracy uczniów, czego spodziewamy się po wykonaniu zadania, jak powinny zostać zorganizowane efekty pracy uczniów.

9. Ocena – kryteria oceny efektów pracy uczniów.¹¹

Przygotowanie instrukcji dla uczniów metodą WebQuestu jest zadaniem pracochłonnym oraz dużym wyzwaniem dla nauczyciela. Niejednokrotnie ograniczony też jest dostęp do komputerów i Internetu, pojawiają się też obawy czy nauczyciel zdoła zainteresować uczniów tematem, czy uczniowie podołają zadaniu.

Prezentacje propozycji WebQuestów wykonanych przy okazji różnych kursów przez nauczycieli znajdziemy na stronie:

www.webquest.pl/webquest_prezentacje.php

Polecam również stronę doradcy metodycznego w zakresie informatyki dla nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych w Warszawie, pani Małgorzaty Rostkowskiej:

<http://mrostkow.oeiizk.waw.plwq/>

Udajemy się w podróż po stronach

W pracy nauczyciela bibliotekarza WebQuest może okazać się formą kształcenia umiejętności informacyjnych użytkowników w zakresie: stawiania zapytania informacyjnego, selekcji dostępnych źródeł zarówno internetowych, jak i tradycyjnych (książek, czasopism, ale i zasobów ludzkich) oraz przetwarzania źródeł według potrzeb projektu i tworzenia własnego tekstu.

Tematów WebQuestów z zakresu edukacji czytelnicznej i medialnej znajdziemy wiele:

- Historia pisma
- Historia książki
- Historia bibliotek
- Jak ludzie komunikowali się dawniej, a jak robią to dzisiaj?
- Biblioteki w moim mieście
- Wydajemy jednodniówkę/przewodnik o bibliotece
- Patron szkoły
- Biografie i twórczość pisarzy
- Organizacja i higiena pracy umysłowej

¹¹ N. Guzowska, *WebQuest i jego zastosowanie w nauczaniu*, w: „Meritum. Mazowiecki Kwartalnik Edukacyjny” 2007 nr 4 (7), s. 80-81.

Do WebQuestu „Źródła informacji o nowościach wydawniczych” podaję za gazetą „Metro” następujące strony internetowe, które warto wskazać uczniom, oczywiście wcześniej je samemu odwiedzając:

www.biblionetka.pl

www.merlin.pl

www.bajarka.pl

www.badet.pl

www.zakamarki.pl

www.mediarodzina.com.pl

www.bromba.pl

www.wydawnictwodwiesistry.pl

www.zajeczanora.blogspot.com

www.poczytajmi.blox.pl/html („Mały pokój z książkami”)

www.mus.com.pl

Recenzje o książkach znajdziemy również:

Bookcrossing.pl

Bookcrossing.com

Calapolskaczytadzieciom.pl

Nieszuflada.pl – serwis dla niespełnionych poetów, każdy może się zaprezentować

52ksiazki.pl – inicjatywa motywująca do częstszego czytania książek (przynajmniej jedną tygodniowo, czyli 52 na rok)

Na Goldenline:

goldenline.pl/forum/dobra – literatura - grupa dla wszystkich lubiących czytać dobre książki

goldenline.pl/forum/wiadomosci-literackie – newsy, nowości ze świata książek

goldenline.pl/forum/ksiegarnie-online – polecane księgarnie internetowe, promocje, przestrogi, opinie

Na Facebooku:

Grupa Czytam stare książki – dinozaury literatury to akcja serwisu Czytag\delko.com.pl

Grupa Miasto książek – facebookowa odsłona bloga o tej nazwie

Bezkartek.pl – grupowe pisanie e-booka na fun page`u Bezkartek

Wirtualne księgarnie:

Gandalf.com.pl

eKsięgarnia.pl

Selkar.pl – Centrum Taniej Książki

Bonito.pl

Dedalus.pl – tania książka, serwis internetowy

Oczytani.pl

Bookcity.pl – księgarnia językowa

Edukacyjna.pl

Antyk-wariat.pl

W pracy nad projektami edukacyjnymi z różnych przedmiotów mogą okazać się przydatne różne serwisy edukacyjne, które podaje za Bożenną Boryczką z OEliZK w Warszawie: Scholaris, Edukator, Program edukacyjny tygodnika „Newseek”, Projekt EU-HOV (astronomia), Zamkor (fizyka), Internetowy Biuletyn Edukacyjny, EUKUS, Alife.pl, Biolog.pl, Wirtualna Historia Książki i Bibliotek, Portal geograficzny, Wychowanie do życia w rodzinie, Matematyka.org, Polski Portal Historyczny, Uczyc się historii, Staropolska online, Wirtualna Biblioteka Literatury Polskiej, Rada Języka Polskiego, Kulturalna Polska, Sztuka Polska, www. Getionary.pl (bezpłatny serwis słownikowy), Wychowanie przedszkolne, ATVN – Akademicka Telewizja Naukowa (całodobowy kanał TV o profilu naukowym). Przydatną może okazać się strona: <http://www.dbp.wroc.pl/linki> – edukacyjne zasoby internetowe (Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej)

Ponadto warto znać BlackLists, bo ułatwia wprowadzanie stron blokujących strony internetowe z treściami niepożądanymi.

Szablon WebQuestu

Tutaj umieść temat

WebQuest dla klasy (wskaz typ szkoły i klasę)

Zaprojektowane przez

Umieść tutaj swoje nazwisko
Tutaj umieść swój adres e-mail

Umieść tutaj jakąś interesującą grafikę reprezentującą zawartość

Wstęp | Zadanie | Proces | Ewaluacja | Konkluzja | Punkty

Wstęp

Ten dokument powinien być napisany dla uczniów (jako zamierzonego audytorium). Napisz krótki akapit, aby wprowadzić ucznia w temat. Jeśli planujesz jakiś scenariusz lub rolę do odegrania (np. "Jesteś detektywem, który próbuje zidentyfikować tajemniczego poetę."), to tutaj jest miejsce, gdzie należy to przedstawić. Jeśli nie ma żadnego motywującego wprowadzenia, to wykorzystaj tę sekcję, aby podać krótko zaawansowaną strukturę lub przegląd całości zadania. Pamiętaj, że celem tej sekcji jest zarówno przygotowanie jak i zaciekawienie czytelnika.

Zadanie

Opisz zwięźle i jasno, jaki będzie końcowy efekt działań uczniów. Zadaniem może być:

- problem lub tajemnica do rozwiązania;
- stanowisko, które ma być sformułowane i obronione;
- produkt (wyrób), który ma być zaprojektowany;
- złożoność, która ma być przeanalizowana;
- osobisty pogląd, który zostanie wyartykułowany;
- podsumowanie, które zostanie utworzone;
- przekonujący komunikat lub dziennikarskie uzasadnienie;
- twórcza praca, lub
- cokolwiek co wymaga, aby uczniowie przetwarzali i *przekształcali* informacje, które zebrali.

Jeśli produkt końcowy wymaga użycia pewnych narzędzi (np. HyperStudio, WWW, video), należy tutaj o tym wspomnieć.

Nie wliczaj kroków, przez które mają przejść uczniowie, aby dojść do ostatniego punktu. To należy do sekcji Proces.

Proces

Jakie kroki powinien wykonać uczeń, aby zrealizować zadanie? Użyj formatu numerowanej listy w swoim edytorze WWW, aby automatycznie ponumerować kroki w procesie. Dobry opis tej sekcji pomoże innym nauczycielom zobaczyć jak przebiega Twoja lekcja i jak oni mogą adaptować ją na swój własny użytek, więc im

więcej szczegółów i troski włożysz w to, tym lepiej. Pamiętaj, że ten cały dokument jest adresowany do ucznia, więc opisz kroki używając drugiej osoby.

1. Po pierwsze, będziesz przypisany do grupy złożonej z 3 osób ...
2. Gdy raz wzięłeś rolę do zagrania....
3. ... i tak dalej.

Uczniowie, przechodząc przez proces, będą korzystać ze źródeł on-line, które zostały zidentyfikowane przez Ciebie. Możesz mieć zbiór odnośników, które każdy ogląda, aby poznać podstawowe informacje. Jeśli podzieliś uczniów na grupy, umieść odnośniki, które każda grupa powinna oglądać w czasie opisu tej fazy procesu. (Uwaga, to jest różnica w porównaniu z poprzednią (starą) wersją WebQuest, która wymagała osobnej sekcji poświęconej źródłom. Teraz jest jasne, że źródła są związane z sekcją procesu, a nie "wolnostojące".)

W sekcji proces, możesz także umieścić wskazówki, jak zorganizować zbieranie informacji. Ta wskazówka może być sugestią, jak użyć schematów, podsumowujących tabel, map koncepcyjnych, lub innych organizacyjnych struktur. Wskazówki mogą przyjąć również postać listy kontrolnej pytań do przeanalizowania informacji, lub rzeczy do odnotowania lub myśli o... Jeśli określono lub przygotowano dokumenty-przewodniki na WWW, które pokrywają specyficzne umiejętności wymagane do tej lekcji (np. jak przeprowadzić burzę mózgu, jak przygotować rozmowę z ekspertem), to dołącz je do tej sekcji.

Ewaluacja

Opisz uczniom, jak będzie oceniany efekt ich pracy. Określ, czy będzie wspólna ocena za pracę grupową, czy ocena indywidualna.

Wymagania i ich poziom	Minimalny 1 pkt	Rozwinięty 2 pkt	Zawansowany 3 pkt	Wzorcowy 4 pkt	Punkty
Wynik poszukiwań i badań (ilość i jakość wyszukanych informacji i materiałów)	Nie zgromadzono wymaganych informacji i materiałów koniecznych do zrealizowania zadania	Zgromadzono niektóre wymagane informacje i materiały, są one jednak niepełne i niewystarczające do zrealizowania zadania	Zgromadzono większość wymaganych informacji i materiałów, ale nie wszystkie konieczne do zrealizowania zadania	Zgromadzono wszystkie wymagane informacje konieczne do zrealizowania zadania w pełni	1-4
Zawartość merytoryczna (dobór informacji i materiału, poprawność merytoryczna, sposób opracowania)	Duża pobieżność w opracowaniu tematu, źle dobrane informacje i materiały, liczne błędy merytoryczne, brak własnych opracowań	Poprawnie zrealizowany temat lecz brak szczegółów, nie wykorzystano wszystkich zebranych informacji i materiałów, nieliczne opracowania własne	Dobrze opracowany temat, zawiera szczegółowe informacje, wykorzystano większość zebranych informacji i materiałów, zawiera własne opracowania	Obszerne i wyczerpujące omówienie tematu, logiczne wykorzystanie zebranych informacji i materiałów, liczne własne opracowania	1-4
Sposób prezentacji efektów pracy i ogólne wrażenia estetyczne (styl i forma prezentacji)	Prezentacja nieatrakcyjna, nieuporządkowana i nieadekwatna do treści, trudna w odbiorze, nieprzejrzysta i niezrozumiała, uczniowie nie potrafią się prawidłowo	Prezentacja mało oryginalna, niedostatecznie uporządkowana, tylko częściowo dostosowana do treści, mało przejrzysta i czasami niezrozumiała, uczniowie brak biegłości w posługiwaniu się	Ciekawa prezentacja, dobrze uporządkowana, dostosowana do treści, przejrzysta i zrozumiała, uczniowie dobrze posługują się programami prezentacyjnymi	Atrakcyjna prezentacja, oryginalne podejście do zagadnienia, wysoko uporządkowana, przejrzysta, logiczna i łatwa w odbiorze, adekwatna do przedstawianych treści, uczniowie biegle posługują się	1-4

	posługiwać programami prezentacyjnymi	programami prezentacyjnymi		programami prezentacyjnymi	
Poprawność i jakość wykonania strony www (przejrzystość, czytelność, intuicyjna nawigacja, szata graficzna, jakość elementów graficznych etc.)	Strona nieestetyczna i źle sformatowana, uboga, brak elementów graficznych	Strona dość przejrzysta, niepoprawny dobór kolorów, uboga ilość grafiki i skąpe formatowanie	Strona ciekawa graficznie, prawidłowy dobór kolorów, dość łatwa nawigacja, prawidłowo uporządkowane poszczególne działy	Bardzo dobrze zaprojektowana strona, przejrzysta, czytelna, łatwa nawigacja, atrakcyjna wizualnie	1-4
Koordinacja działań i zespołowość podczas pracy nad zadaniem (umiejętność współpracy w grupie)	Całkowity brak współpracy uczniów z partnerami i/lub grupą, poszczególni uczniowie nie uczestniczą w realizacji wszystkich aspektów zadania, kolejne kroki nie są wykonywane dokładnie i terminowo	Uczniowie w niepełny sposób współpracują z partnerami i grupą, nie wszyscy uczniowie uczestniczą w realizacji wszystkich aspektów zadania, kolejne kroki są wykonywane częściowo i nie zawsze terminowo	Uczniowie dobrze współpracują z partnerami i grupą, większość uczniów uczestniczy w realizacji wszystkich aspektów zadania, kolejne kroki wykonywane są dokładnie, ale nie zawsze terminowo	Bardzo dobra współpraca całej grupy, wszyscy uczniowie uczestniczą w realizacji wszystkich aspektów zadania, kolejne kroki wykonywane są dokładnie i terminowo	1-4

Skala ocen

Ocena	Liczba punktów
celująca (6)	16
bardzo dobra (5)	15-13,5
dobra (4)	13-11
dostateczna (3)	10-8
dopuszczająca (2)	7

Zakończenie

Umieść tutaj kilka zdań, które podsumowują co wykonali lub czego nauczyli się uczniowie, wykonując opisane działania. Możesz umieścić tutaj kilka pytań retorycznych lub dodatkowe odnośniki, aby zachęcić ich do rozszerzenia ich myślenia w innym kontekście, poza tą lekcją.

Strona dla nauczyciela

Wylicz tutaj źródła zdjęć, muzyki lub tekstu, które wykorzystano. Daj odnośniki do oryginałów źródeł. Podziękuj każdemu, kto dostarczył materiałów źródłowych lub pomocy.

Wymień również wszystkie książki lub inne analogiczne media wykorzystane jako źródła informacji.

Przykład WebQuestu (Przegląd Edukacyjny 2010/3)

Śladami Żydów po Łodzi

WebQuest dla klasy II gimnazjum

Zaprojektowane przez

mgr Bożennę Rasmus

Wstęp | Zadanie | Proces | Ewaluacja | Konkluzja | Punkty

Wstęp

Drodzy Uczniowie! Najczęściej nie lubimy tego, czego nie znamy. A że kultury i religii żydowskiej nie znamy, świadczą spotykane na budowach naszego miasta napisy, np. ŁKS – Jude! Widzew – Żydy, których celem jest obrażenie kibiców konkurencyjnego klubu. Czy ktoś zastanawiał się, dlaczego największą obelgą, powszechnie stosowaną przez kibiców piłkarskich, jest nazwa narodu, który stworzył jedną z najstarszych kultur, a jego przedstawiciele przyczynili się do powstania imperium włókienniczego, jakim stała się Łódź? Myślę, że nie i dlatego proponuję Wam udział w wirtualnej wycieczce „Śladami Żydów po Łodzi”. Ta wycieczka wymaga jednak od Was pewnego zaangażowania, bo sami chyba przyznacie, że to, co samodzielnie wykonamy, lepiej i na dłużej zapada w pamięć, a może i w serce? Wycieczka jest wirtualna, bo wymaga korzystania nie z wehikułu czasu, ale ulubionego przez Was narzędzia jakim jest Internet. Przyjmijcie zatem na Siebie – zgodnie z zainteresowaniami – role historyków, religioznawców, kulturoznawców, dziennikarzy i informatyków, którzy tę wirtualną podróż utrwalą.

Zadanie

- Grupa historyków, odpowiadając na pytanie, czym zajmowali się Żydzi łódzcy, gdzie mieszkali, gdzie się uczyli i modlili, stworzy kalendarium pobytu Żydów w Łodzi z zachowaniem chronologii zdarzeń, biorąc pod uwagę okres od końca XVIII wieku do 1968 roku.
- Grupa religioznawców opracuje słowniczek wybranych terminów, związanych z tradycjami religijnymi judaizmu.
- Grupa kulturoznawców odpowie na pytanie, w jaki sposób Żydzi przyczynili się do budowy kulturalnego wizerunku Łodzi, zwracając uwagę na przedstawicieli literatury, sztuk plastycznych, muzyki i ich dzieła. Podsumowaniem pracy będzie album.

- Grupa dziennikarzy zaznaczy na mapie Łodzi miejsca, związane z działalnością gospodarczą czy kulturalną Żydów, które na stałe wpisały się w dzieje naszego miasta.
- Grupa informatyków opracuje – dysponując materiałami, dostarczonymi przez inne grupy – prezentację multimedialną, którą umieści na stronie internetowej szkoły. Do momentu tworzenia prezentacji informatycy, jako specjaliści od utrwalania tego, co ważne, będą uczestniczyć w pracach wybranej grupy (tak, by w każdej z nich był informatyk na etapie przetwarzania zebranych informacji).

Proces

Diaspora – to określenie rozproszenia jakiejś narodowości na obczyźnie, wśród innych narodów. Diasporze żydowskiej dały początek rzymskie wyprawy, zakończone zdobyciem i zniszczeniem Jerozolimy oraz zburzeniem Drugiej Świątyni (było to w 70 r. n.e.), której jedyna ocalała ściana stała się największym żydowskim sanktuarium, obecnie zwanym Ścianą Płaczu.

Żydzi rozpoczęli wędrówki w poszukiwaniu azylu, chleba, dachu nad głową, a przede wszystkim tolerancji i wolności wyznawania swojej wiary. Drogi wygnańców prowadziły przez kraje Azji Małej, Afryki Północnej, przez imperium rzymskie i ziemie późniejszej Europy, jak Hiszpania, Francja, Niemcy, Anglia, aż po Ruś i Polskę. W historii żydowskiej diaspory szczególne miejsce zajmują tysiącletnie dzieje Żydów w Polsce. W ciągu wieków w świecie ogarniętym wstrząsami społecznymi, religijnymi, nietolerancją i fanatyzmem prześladowani Żydzi znajdowali azyl na ziemiach polskich. Tu rozwijało się ich wielostronne, duchowe i materialne życie, tu kwitły nauka i kultura promieniujące na ośrodki żydowskie wielu krajów.

Licniejszy napływ Żydów do Polski datuje się na okres XII-XV w., co było m.in. konsekwencją wojen, wypraw krzyżowych, działalności inkwizycji i prześladowań w krajach Europy Zachodniej. Na ziemiach polskich, potrzebujących cennych inicjatyw i fachowców, rzemieślników, kupców, a nawet, cieszących się sławą w Europie, lekarzy żydowskich, znaleźli oni azyl, tolerancję i opiekę władców, m.in. Bolesława Pobożnego, a później Kazimierza Wielkiego i innych królów.

Z biegiem czasu na ziemiach polskich rozwijały się wszelkie formy żydowskiego życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego. Obok średnio zamożnej klasy mieszczańskiej i żyjących w biedzie, wyłoniła się grupa żydowskiej burżuazji czyli bogatych przedsiębiorców w dziedzinie handlu, przemysłu, bankowości. Pod koniec XIX wieku na ziemiach polskich żyło ponad 2,1 miliona Żydów, a we wrześniu 1939 r. już 3,3 miliona Żydów, czyli 10 procent ludności kraju.

Bardzo dużo łączyło polskich i żydowskich łodzian, którzy budowali wspólne miasto – włókienniczą metropolię. Dziś w Łodzi żyjemy wśród zabytków, chodzimy po ulicach, które niegdyś kwitły handlem, a w czasie wojny zostały przekształcone w Litzmannstadt Ghetto.

1. Grupa historyków – zbada, czym zajmowali się Żydzi łódzcy, gdzie mieszkali, gdzie się uczyli i modlili i jak odnaleźli się wśród łódzkiej społeczności. Tworząc kalendarium pobytu Żydów w Łodzi, zwróćcie szczególną uwagę na okres od końca XVIII wieku do 1968 r. Szczególnie pomocne w Waszych badaniach mogą okazać się następujące strony internetowe:

- www.lodz.pl
- <http://pl.turystyka.uml.samozycie.pl/index.php?str=92>
- www.jewishmuseum.org.pl
- www.fundacja.lodzjews.org.
- <http://www.cmentarium.sowa.website.pl/Cmentarze/Lodz02.html>

Nie zapominajcie także o źródłach tradycyjnych, zgromadzonych w szkolnej bibliotece:

- *Nowy leksykon judaistyczny*, Warszawa 2007
- *Żydzi polscy*. Cykl dodatków „Rzeczypospolitej”, 2008, zeszyty 1-38

2. Grupa religioznawców, tworząc słowniczek związany z religijnymi tradycjami judaizmu, znajdzie pomoc na stronach:

- www.jewishmuseum.org.pl
- <http://www.synagogi.lodz.pl/synagogi/pierwsza/przypisy.htm>
- <http://www.cmentarium.sowa.website.pl/Cmentarze/Lodz02.html>
- <http://www.wspolnekorzenie.org.pl/>

Pomocą będą też:

- *Polski słownik judaistyczny*, Warszawa 2003
- *Żydzi*. Cykl dodatków „Rzeczypospolitej”, 2008, zeszyty 1-38

3. Grupa kulturoznawców, tworząc album, prezentujący przedstawicieli kultury żydowskiej, tworzących w Łodzi, weźmie pod uwagę różne dziedziny szeroko rozumianej kultury. Pomocą będą strony:

- www.lodz.pl
- http://lodz.gazeta.pl/lodz/1,89059,6898723,Spacerownik_Lodz_zydowska.html
- <http://www.wspolnekorzenie.org.pl/>

oraz zbiory biblioteki szkolnej i muzeów:

- Fuks M., *Wielcy i sławni pochodzenia żydowskiego*, Warszawa 2003
- *Żydzi polscy*. Cykl dodatków „Rzeczypospolitej”, 2008, zeszyty 1-38

4. Grupa dziennikarzy dotrze do ciekawych opowieści, historii, faktów, a może legend związanych z łódzkimi rodzinami żydowskimi, które pozostawiły trwały ślad w naszym mieście. Opiszcie 4-6 postaci (o każdej stwórzcie informację na stronie formatu A4), po przetworzeniu wyszukanych wiadomości. Na mapie Łodzi zaznaczcie miejsca związane z ich działalnością. W wykonaniu tego zadania pomogą Wam strony:

- www.lodz.pl
- http://lodz.gazeta.pl/lodz/1,89059,6898723,Spacerownik_Lodz_zydowska.html
- <http://www.wspolnekorzenie.org.pl/>

oraz publikacje tradycyjne:

- Safrin H., *Przy szabasowych świątach*, Łódź 1963
- *Żydzi polscy*. Cykl dodatków „Rzeczypospolitej”, 2008, zeszyty 1-38

5. Grupa informatyków, która wspierała kolegów z innych grup w zdobywaniu informacji i ich przetwarzaniu, stworzy prezentację multimedialną, będącą swego rodzaju podsumowaniem a może przewodnikiem „Śladami Żydów po Łodzi”.

Pomoc:

- http://www.diapozytyw.pl/pl/site/slady_i_judaica/lodz;
- <http://www.synagogi.lodz.pl/synagogi/pierwsza/przypisy.htm>

Ewaluacja

Efekt Waszej pracy będzie oceniany według poniższych kryteriów. Będzie to ocena wspólna za pracę grupową. Od Waszej współpracy, wkładu pracy członków grup zależy końcowa ocena projektu. Istotna będzie też jakość opracowanych przez Was informacji oraz wrażenie estetyczne. Oto kryteria oceny projektu:

Wymagania i ich poziom	Minimalny 1 pkt	Rozwinięty 2 pkt	Zawansowany 3 pkt	Wzorcowy 4 pkt	Punkty
Wynik poszukiwań	Nie zgromadzono wymaganych	Zgromadzono niektóre wymagane informacje	Zgromadzono większość wymaganych	Zgromadzono wszystkie wymagane	1-4

<i>i badań (ilość i jakość wyszukanych informacji i materiałów)</i>	informacji i materiałów koniecznych do zrealizowania zadania	i materiały, są one jednak niepełne i niewystarczające do zrealizowania zadania	informacji i materiałów, ale nie wszystkie konieczne do zrealizowania zadania	informacje konieczne do zrealizowania zadania w pełni	
<i>Zawartość merytoryczna (dobór informacji i materiału, poprawność merytoryczna, sposób opracowania)</i>	Duża pobieżność w opracowaniu tematu, źle dobrane informacje i materiały, liczne błędy merytoryczne, brak własnych opracowań	Poprawnie zrealizowany temat lecz brak szczegółów, nie wykorzystano wszystkich zebranych informacji i materiałów, nieliczne opracowania własne	Dobrze opracowany temat, zawiera szczegółowe informacje, wykorzystano większość zebranych informacji i materiałów, zawiera własne opracowania	Obszerne i wyczerpujące omówienie tematu, logiczne wykorzystanie zebranych informacji i materiałów, liczne własne opracowania	1-4
<i>Sposób prezentacji efektów pracy i ogólne wrażenia estetyczne (styl i forma prezentacji)</i>	Prezentacja nieatrakcyjna, nieuporządkowana i nieadekwatna do treści, trudna w odbiorze, nieprzejrzysta i niezrozumiała, uczniowie nie potrafią się prawidłowo posługiwać programami prezentacyjnymi	Prezentacja mało oryginalna, niedostatecznie uporządkowana, tylko częściowo dostosowana do treści, mało przejrzysta i czasami niezrozumiała, uczniom brak biegłości w posługiwaniu się programami prezentacyjnymi	Ciekawa prezentacja, dobrze uporządkowana, dostosowana do treści, przejrzysta i zrozumiała, uczniowie dobrze posługują się programami prezentacyjnymi	Atrakcyjna prezentacja, oryginalne podejście do zagadnienia, wysoko uporządkowana, przejrzysta, logiczna i łatwa w odbiorze, adekwatna do przedstawianych treści, uczniowie biegle posługują się programami prezentacyjnymi	1-4
<i>Poprawność i jakość wykonania strony www (przejrzystość, czytelność, intuicyjna nawigacja, szata graficzna, jakość elementów graficznych etc.)</i>	Strona nieestetyczna i źle sformatowana, uboga, brak elementów graficznych	Strona dość przejrzysta, niepoprawny dobór kolorów, uboga ilość grafiki i skąpe formatowanie	Strona ciekawa graficznie, prawidłowy dobór kolorów, dość łatwa nawigacja, prawidłowo uporządkowane poszczególne działy	Bardzo dobrze zaprojektowana strona, przejrzysta, czytelna, łatwa nawigacja, atrakcyjna wizualnie	1-4
<i>Koordynacja działań i zespołowość podczas pracy nad zadaniem (umiejętność współpracy w grupie)</i>	Całkowity brak współpracy uczniów z partnerami i/lub grupą, poszczególni uczniowie nie uczestniczą w realizacji wszystkich aspektów zadania, kolejne kroki nie są wykonywane dokładnie i terminowo	Uczniowie w niepełny sposób współpracują z partnerami i grupą, nie wszyscy uczniowie uczestniczą w realizacji wszystkich aspektów zadania, kolejne kroki są wykonywane częściowo i nie zawsze terminowo	Uczniowie dobrze współpracują z partnerami i grupą, większość uczniów uczestniczy w realizacji wszystkich aspektów zadania, kolejne kroki wykonywane są dokładnie, ale nie zawsze terminowo	Bardzo dobra współpraca całej grupy, wszyscy uczniowie uczestniczą w realizacji wszystkich aspektów zadania, kolejne kroki wykonywane są dokładnie i terminowo	1-4

Skala ocen

Ocena	Liczba punktów
celująca (6)	16
bardzo dobra (5)	15-13,5
dobra (4)	13-11
dostateczna (3)	10-8
dopuszczająca (2)	7-5
niedostateczna (1)	4,5-0

Zakończenie

Wyszukacie i zgromadzicie wiele informacji potrzebnych do realizacji zadań grupowych. Opracowując je, doskonalicie bardzo ważną umiejętność, którą nazywamy przetwarzaniem informacji. Mam nadzieję, że ta wirtualna wycieczka po śladach Żydów łódzkich przyczyni się nie tylko do poznania przeszłości naszego miasta i elementów kultury żydowskiej, ale uświadomi Wam, że w jednym mieście mogą żyć obok siebie, a raczej współistnieć na takich samych prawach przedstawiciele wielu narodów, wielu kultur i religii. Mam też nadzieję, że podjęte działania pozwolą wielu spośród Was pozbyć się stereotypów i uprzedzeń, zakorzenionych niestety w naszym społeczeństwie. A może teraz zaplanujecie już nie wirtualną, ale realną wycieczkę „Śladami Żydów po Łodzi”?

Strona dla nauczyciela

Zaproponowany WebQuest – rodzaj projektu edukacyjnego tym różni się od tradycyjnego, że opiera się na źródłach on-line, chociaż zwraca uwagę uczniów także na możliwość wykorzystania instytucji gromadzących informacje, np. bibliotek, muzeów, urzędów, miejsc kultu religijnego, odsyła do opracowań tradycyjnych. Zasadą jest jednak znajomość polecanych źródeł, zwłaszcza internetowych, przez nauczyciela. To On, projektując WebQuest, musi zgromadzić na początku bazę stron, które poleci następnie uczniom. Ich zadaniem, najbardziej kształcącym, poza poznaniem, będzie przeczytanie, obejrzenie i przetworzenie zdobytej informacji, najczęściej w postaci streszczenia, konspektu, opowiadania czy opisu.

Inną wersją proponowanego projektu, może być sytuacja, w której najpierw uczniowie (mogą w grupach) odwiedzają miejsca związane z przeszłością żydowską Łodzi, a potem dopiero wykonują zadania (będą one inaczej sformułowane, np.: Odwiedzicie Muzeum Historii Miasta i sporządzą sprawozdanie z ekspozycji dotyczącej Artura Rubinsteina, następnie wzbogacie je o informacje zdobyte na stronie WWW:.....). Również Nauczyciel decyduje czy będzie to WebQuest krótkoterminowy (np. lekcyjny, dwugodzinny z wykorzystaniem centrum multimedialnego, biblioteki, pracowni informatycznej szkoły) czy długoterminowy, zakładający także zajęcia pozalekcyjne.

Pomysły na wykorzystanie tego typu projektu edukacyjnego, z użyciem ulubionego narzędzia uczniów, znajdziemy na stronie: http://www.intereol.net/webquest_info.php

Dodaję przejrzane strony dotyczące tematu WebQuestu:

<http://www.zydziwlozdi.pl/>

<http://zydziwlozdi.blog.onet.pl/>

http://www.diapozytyw.pl/pl/site/slady_i_judaica/lozdz

http://www.trzynastka.easyisp.pl/cyberfair/cyber_fair2000/cf/dawn_pl1.html

<http://pl.turystyka.uml.samozycie.pl/index.php?str=92>

http://www.lozdzgetto.pl/cmentarz_zydowski.html,35

<http://www.jewishmuseum.org.pl/>

<http://www.synagogi.lozdz.pl/synagogi/pierwsza/przypisy.htm>

<http://www.mojalodz.fora.pl/zydzi,237/zydzi-w-lozdz,1481.html>

http://lozdz.gazeta.pl/lozdz/1,89059,6898723,Spacerownik_Lodz_zydowska.html

<http://www.wspolnekorzenie.org.pl/>

<http://www.cmentarium.sowa.website.pl/Cmentarze/Lodz02.html>

